

Posudek disertační práce

Mikoláš Tyc

HOSTUJÍCÍ REŽISÉR V ČESKÝCH DIVADLECH

divadelní praxe optikou pomíjivé spolupráce

Budiž hned na začátku řečeno, že disertační práci Mikoláše Tyce jsem si přečetl s velkým zaujetím a s vědomím, že se mohu seznámit s pozoruhodným a poučeným svědectvím režiséra mladší generace, který je schopen ze svých poznatků vyvozovat důležité závěry pro obtížně uchopitelný obor režie. Jsem přesvědčen, že autor přináší ze svojí vlastní režiséřské praxe řadu pozoruhodných poznatků, které dokáže analyzovat a uvádět do teoretických souvislostí (také do kontextu s odbornou literaturou - citace jsou však použity velmi výstižně a nejsou nikterak nadužívány).

Dovolíme-li si malé zobecnění, na vysoké umělecké škole je samozřejmě vždy kladena otázka, jak má být postavena disertace u tak specifických oborů, jako je například právě činoherní režie, dramaturgie, scénografie apod. Jednoznačně lze tvrdit, že musí jít o originální a velmi specifický výzkum, který přináší nové poznatky, pojmenovává a analyzuje reálnou a aktuální situaci, klade také četné otázky, teoreticky reflektuje mnohé skutečnosti. Domnívám se, že všechny tyto atributy disertační práce Mikoláše Tyce zcela naplňuje. Jeho osobní zkušenosti „z terénu“, tedy z inscenační praxe v několika českých divadlech otevírá celou řadu otázek, na mnohé z nich sám odpovídá, aniž by ale čtenáři vnucoval svoji vůli, spíše neustále vybízí k hledání vlastního čtenářova stanoviska k pojmenované události či zkušenosti.

Mikoláš Tyc ve své disertační práci představuje vlastní bohatou režijní činnost, v jejímž rámci experimentuje, hledá a pojmenovává svoje originální výrazové prostředky, způsob komunikace i osobitý režiséřský rukopis. V této souvislosti je důležité zdůraznit, že autor práce vedle reflexe vlastních poznatků důsledně zkoumá současné divadlo po stránce praktické i teoretické, systematicky ho analyzuje a svoje zkušenosti z inscenační tvorby

pečlivě vyhodnocuje, aby je posléze uváděl do originálních souvislostí; předložená práce je rovněž důkazem o jeho systematickém sebevzdělávání.

Obsáhlá disertační práce autora (s přílohami a tezemi téměř dvě stě stran) se zaměřuje na přípravu a jednotlivé realizační fáze řady významných inscenací v několika českých divadlech. Samotnou uměleckou tvorbu (tedy především režijní práci) autora disertace lze považovat za velmi zdařilou, vždy upřímně hledající, přemýšlivou i objevující.

Disertační práce s názvem *Hostující režisér v českých divadlech* s podtitulem *divadelní praxe optikou pomíjivé spolupráce* je s odkazem na formulaci samotného autora především reflexí jeho režisérské činnosti a získaných divadelních zkušeností během posledních několika let. V úvodních kapitolách se zabývá mimořádně zajímavým tématem hostování režiséra v českých divadlech. V dalších kapitolách se pak věnuje vzniku inscenací a pracovnímu zázemí v konkrétních českých a moravských divadlech: jedná se o Jihočeské divadlo, Moravské divadlo Olomouc, Východočeské divadlo Pardubice, Švandovo divadlo, Burantéatr v Brně a Městské divadlo Brno.

Na tomto místě si dovoluji přímo citovat doktoranda Mikoláše Tyce:

„V předkládané práci jde o reflexi konkrétních inscenací, na kterých jsem se podílel jako režisér, ale ve stejné míře jde i o obecný pohled na současný stav jisté části českého divadla. Na konkrétních příkladech dokládám, jak obtížně se hledá a udržuje rovnováha mezi vznikem nové divadelní inscenace a řešením každodenních provozních problémů v divadlech. V závěru pak shrnuji prožití zkušenosti s tím, že žádná smysluplná divadelní práce a z ní plynoucí kvalitní inscenace nemůže vzniknout bez vzájemného respektu, bezpečné provozní základny a skutečně ovládnuté profese všech zaměstnaných a zainteresovaných osob.“

Vraťme se nyní k samotnému tématu práce, které se autor disertace rozhodl vtělit do názvu; tedy „hostující režisér“. Zmíněné dvojsloví se proplétá celou prací jako pověstná červená nit, Mikoláš Tyc se k tomuto postavení (či stigmatu?) režiséra v divadle mnohokrát vrací v četných souvislostech (dramaturgická volba titulu, způsob obsazování, spolupráce se souborem, jednání s provozem divadla, výrobními kapacitami, také někdy nevyzpytatelná činnost marketingových pracovníků, atd). Jistě bychom mohli ve výčtu pokračovat. Velmi oceňuji, že se autor touto problematikou důsledně zabývá a že ji otevírá a také rozebírá v tolika různých souvislostech. Výstižně i citlivě pojmenovává celou řadu nezbytných součástí živoucího těla (či organismu divadla), které jsou zcela nezbytné pro zdravé fungování

celého složitého systému divadla. Jejich vztah však často bývá dosti odlišný k hostujícímu režisérovi a k režisérovi domácím (dnes nejčastěji k šefovi souboru, který bývá často jediným režisérem zaměstnaným v divadle). Je to zvláštní fenomén, který se v českých divadlech začal plíživě prosazovat přibližně před dvaceti lety a který podobu současného českého divadla bezesporu výrazně proměnil. Velmi si vážím skutečnosti, že představitel mladé režisérské generace, která tuto tendenci již v podstatě zdělila, se tímto problémem takto důsledně zabývá.

Velmi rovněž oceňuji analýzu jednotlivých inscenací, jejich přípravu i četné získané zkušenosti, které jsou velmi pečlivě zpracovány a pojmenovány, přínosné jsou rovněž pečlivě rozpracované poznatky z provozů jednotlivých divadel a systémů jejich práce, které nejsou nikdy totožné. Velmi sympatické je, že doktorand analyzuje tyto rozdíly a konkrétní skutečnosti, ale přistupuje k nim s pokorou a s vědomím, že každé divadlo i každá inscenační práce jsou vždy neopakovatelnými a výsostnými originály.

Jsem přesvědčen, že v disertační práci byly jednoznačně naplněny zvolené cíle, obsahově i přínosem k oboru režie ji považuji za velmi smysluplnou a kvalitní. Oceňuji rovněž její vysokou stylistickou i gramatickou úroveň.

Doporučuji, aby byl panu magistru Mikoláši Tycovi udělen titul „doktor“.

prof. MgA. Zbyněk Srba Ph.D.

Divadelní fakulta JAMU v Brně

Červen 2019

Otázky pro pana Mikoláše Tyce
v rámci obhajoby disertační práce
HOSTUJÍCÍ REŽISÉR V ČESKÝCH DIVADLECH
divadelní praxe optikou pomíjivé spolupráce

Ve své práci podáváte důležité svědectví o postavení režiséra v současném českém divadle. Pro aktuální pozici většiny režisérů v divadlech používáte termín „kočování“. Můžete stručně shrnout hlavní negativa (případně pozitiva) tohoto stavu v současných divadlech?

Spektrum vašich režii je po dramaturgické stránce velmi pestré. Upřímně a otevřeně popisujete způsob zařazování titulů na repertoár jednotlivých divadel. Můžete charakterizovat základní osobní kritéria k vašemu konečnému rozhodnutí k inscenování titulu?